

()

پایان نامه
جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
رشته علوم قرآن و حدیث

معناشناسی بصیرت در قرآن

استادان راهنما
دکتر سهیلا جلالی کندی
دکتر مهدی مطیع

دانشجو
نجمه سادات عاملی

اسفندماه سال ۱۳۹۱

()

تقدیم ہے:

نغمہ صوری کہ تا اور اسرودم از نفس افتادم.

او کہ مقلب القلوب جم بود

«مواشاکر و المکشور»

سپاس بی‌نتها حضرت دوست را که هر لحظه مهربانش از من دریغ نمی‌شود و دستان کوتاه و

زبان ناتوان چون منی، از عهده شکرش بر نمی‌آید.

و عرض شکر و قدردانی از نخستین سازندگان ابعاد و رحم، معلمان مهربان زندگیم، پدر و مادر

بزرگوارم که تا آخرین لحظه عمرم دیون نگاه پر از عطوفشان و منت‌پذیر الطاف ایشان، هستم.

همچنین مراتب قدردانی خود را از استاد فرزانه سرکار خانم دکتر سهیلا جلالی اعلام می‌دارم

که از رهنمودهای ارزشمند ایشان در طی تحقیق بسیار استفاده نمودم.

و نیزم دیون لطف و علم سرشار استاد ارجمند جناب آقای دکتر مطیع، هستم. استادی که از

ایشان هنر آسانی دیدن و عاشقانه زیستن را یاد گرفتم و آموختم که انسان تابعی نهایت

می‌تواند پرواز کند، اوج بگیرد و خدایی شود.

چکیده

بصیرت به عنوان ابزار تشخیص حقیقت و ضروری هدایت، از واژگان کلیدی در فهم معارف قرآن به شمار می‌آید. استفاده از روش معناشناسی با بررسی روابط بینامتنی (روابط هم‌نشینی، جانشینی و سیاق) و روابط مفهومی (تقابل معنایی، شمول معنایی و ...) واژه بصیرت در نظام معنایی قرآن، تبیین می‌سازد که بصیرت به معنای شناختی مبتنی بر معیارهای دینی است که دارای مؤلفه‌های شرطی چون تقوا، تذکر، تعقل، عبرت‌آموزی است و بینش دقیق و دانش عمیق (فهم)، توانایی تشخیص حق از باطل (تمییز) و التزام عملی به باور قلبی از مؤلفه‌های ماهوی این واژه به شمار می‌آیند. همچنین ترسیم میدان‌های معناشناسی بصیرت در قرآن کریم به کشف لایه‌های درونی بصیرت منجر می‌شود و آشکار می‌کند که بصیرت در بعضی از لایه‌های معنایی مترادف عقل، حکمت، نور و فرقان است و سبب می‌شود تا انسان با بینایی قلبی ناشی از علم حضوری و یا حصولی، واقعیت وجودی خویش را درک کند و با انتخاب خداوند یکتا و دنباله‌روی از هادیان الهی، به توحید ناب «بصیرت توحیدی» و غایت خلقت «لقاء الله» دست یابد.

کلید واژه‌ها: قرآن کریم، معناشناسی بصیرت، حوزه‌های معنایی بصیرت، شبکه معنایی بصیرت، بصیرت توحیدی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات پژوهش

.....	-
.....()	-
.....	-
.....	-
.....	-
.....	-
.....	- -
.....	- -
.....	- -
.....(micro)	- - -
.....	- - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....	- - - - -
.....(macro)	- - -
.....	- -
.....	- - -
.....	- - -
.....	- -

فصل دوم: معناشناسی بصیرت در نظام معنایی قرآن

.....	« »	-
-------	----------	---

..... - -

.....《 》 - - -

.....《 》 - - -

.....《 》 - - -

.....《 》 - - -

.....《 》 - - -

..... :

.....(: :) - - -

.....() - - -

.....() - - -

..... 《 》 -

..... 《 》 - -

..... - - - -

..... - - - -

..... - - - -

..... - - - -

..... 《 》 - -

..... 《 》 - -

..... - - -

..... - - -

..... 《 》 - -

..... - - -

..... 《 》 《 》 《 》 《 》 《 》 《 》 《 》 《 》 - -

..... - - -

..... - - -

..... - - -

.....	« »	- -
.....		- - -
.....		- - -
.....		- -
.....	« »	-
.....		- -
.....		- - -
.....		- - - -
.....		- - - -
.....		- - - -
.....		- - - -
.....		- - - -
.....		- - - -
.....		- - - -
.....		- - - -
.....		- - - -
.....	« » « » « » « »	- -
.....	« » « » « »	- -
.....	« » « » « » « » « »	- -
.....		-
.....		- -
.....	« » « »	- - -
.....	« » « »	- - -
.....		- -
..... ()		- - -
.....		- - -
..... () :		- - -
.....		- - -
.....		- -
.....		

فصل سوم: میدان‌های معناشناسی بصیرت

.....	« »	-
-------	-----	---

فهرست نمودارها

صفحه

عنوان

.....

: -

.....

: -

.....

: -

.....

: -

فصل اول

کلیات پژوهش

١-١ مقدمه

« »

« »

(macro)

(micro)

(micro)

()

(micro)

« »

(macro)

۲-۱ مسأله پژوهش (سؤال اصلی تحقیق)

(...)

)

(....

(...)

(...

٣-١ اهميت و ضرورت تحقيق

...

« »

...

« »

٤-١ سوالات و فرضيات تحقيق

:

پرسش‌های فرعی تحقیق

« » -

« » -

« » -

- فرضیه‌های پژوهش

-

« » « »

-

« »

....

-

.....

۵-۱- پیشینه تحقیق

« »

semantics

« » « »

» «

»

«

»

» « » «

«

« »

« »

:
كتاب

) « -

() (

) « »
(

مقالات

» -

« -

« » -

« » -

: « » -

پایان نامه:

-

:

»

:

«

« »

۶-۱ روش تحقیق

« »
(macro) (micro)

۱-۶-۱ مقدمه

« »

() .

۱. قراملکی، احدفرامرزی، روش‌شناسی مطالعات دینی، چاپ اول، مشهد، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۰ هـ ش، ص ۳۳۷.

2. semantics

semantique

semaino

sema

»

«

« »

()

۱. پالمر، فرانک ر، *نگاهی تازه به معنی‌شناسی*، چاپ پنجم، ترجمه کورش صفوی، تهران، نشر مرکز، ۱۳۸۷ هـ.ش، ص ۱۳.

2. M.BReal

۳. صفوی، کورش، *فرهنگ توصیفی معنی‌شناسی*، چاپ اول، تهران، فرهنگ معاصر، ۱۳۸۴ هـ.ش، ص ۹۸؛ باقری، مهری، *مقدمات زبان‌شناسی*، تبریز، دانشگاه تبریز، ۱۳۶۷ هـ.ش، ص ۲۳۱.

۴. ایزوتسو، توشی هیکو، *خدا و انسان در قرآن*، چاپ پنجم، مترجم احمد آرام، تهران، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۱ هـ.ش، ص ۳.

۵. صفوی، کورش، *درآمدی بر معنی‌شناسی*، چاپ سوم، تهران، انتشارات سوره مهر، ۱۳۸۷ هـ.ش، ص ۳۱.

۶. قراملکی، روش *شناسی مطالعات دینی*، ص ۲۰۴.

۷. مطیع، مهدی، *معناشناسی زیبایی در قرآن کریم*، دکتری، اساتید راهنما، احمد پاکتچی و بهمن نامور مطلق، تهران، دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۷ هـ.ش، ص ۳۲.

۸. پالمر، *نگاهی تازه به معنی‌شناسی*، ص ۱۳.

» :

« .

« »

« »

« »

« »

۱. اختیار، منصور، معنی‌شناسی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۸ هـ ش، ص ۲۲۱.

2.F.de saussure

۳. اختیار، معنی‌شناسی، ص ۱۶.

۴. همو، ص ۲۲۱.

۵. نجفی، ابوالحسن، مبانی زبان‌شناسی و کاربرد آن در زبان فارسی، چاپ دهم، تهران، چاپ گلشن، ۱۳۸۷ هـ ش، ص ۲۹.

۶. ایزوتسو، خدا و انسان در قرآن، صص ۱۴ و ۱۵.